

Nr 187.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om viss skattefrihet för av sjömän uppuren krigsrisk ersättning för år 1945; given Stockholms slott den 2 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om viss skattefrihet för av sjömän uppuren krigsrisk ersättning för år 1945.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

**förordning om viss skattefrihet för av sjömän uppbyren krigsrisk-
ersättning för år 1945.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall femtio procent av det tillägg å hyran på grund av krigsrisk (krigsriskersättning), som för år 1945 utgått eller kan komma att utgå till befälhavaren eller den som tillhör besättningen på svenskt fartyg, icke utgöra skattepliktig inkomst. Vad sålunda stadgas skall gälla även i de fall, där krigsriskersättningen jämlikt punkt 9 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen icke är att hänföra till intäkt av tjänst.

Vad i första stycket sägs skall dock, där krigsriskersättningen för ifrågasvarande år överstiger tiotusen kronor, icke gälla beträffande den överskjutande delen.

2 §.

Det åligger arbetsgivare, som för år 1945 utbetalat krigsriskersättning till hos honom anställd sjöman, att i uppgift, som i 33 § a) taxeringsförordningen avses, angiva huru stor del av den till sjömannen för nämnda år utbetalade ersättningen, som utgjort krigsriskersättning.

Vad i taxeringsförordningen stadgas angående påföljd för underlåtenhet att behörigen fullgöra i 33 § samma förordning föreskriven uppgiftsskyldighet skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbetsgivares underlåtenhet att behörigen fullgöra uppgiftsplikt, varom i första stycket i denna paragraf stadgas.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *fortsatt tillämpning av lagstiftningen om viss skattefrihet för krigsriskersättning till sjömän, m. m.* samt anför därvid följande.

Särskilda regler rörande beskattning av krigsriskersättning till sjömän infördes genom förordningen den 30 juni 1943 (nr 491) om viss skattefrihet för krigsriskersättning till sjömän. Enligt nämnda förordning skall vid taxering till kommunal inkomstskatt samt statlig inkomst- och förmögenhetsskatt femtio procent av det tillägg å hyran på grund av krigsrisk (krigriskersättning), som för åren 1943 och 1944 utgått eller kan komma att utgå till befälhavaren eller den som tillhör besättningen på svenskt fartyg, icke utgöra skattepliktig inkomst; dock skall — där krigsriskersättningen för kalenderår överstiger tiotusen kronor — vad nyss sagts icke gälla beträffande den över-skjutande delen.

I den proposition (nr 309), genom vilken förslag till nyssnämnda förordning framlades för 1943 års riksdag, lämnades vissa upplysningar rörande storleken av den krigsriskersättning, som utgick enligt då gällande avtal mellan Sveriges redareförening m. fl., å ena, samt Sveriges fartygsbefälsförening, svenska maskinbefälsförbundet, Sveriges radiotelegrafistförening, svenska sjöfolksförbundet och svenska stewartsföreningen, å andra sidan. Enligt de nu gällande avtalen, vilka varit i tillämpning under tiden från och med den 12 juni 1944, utgår krigsriskersättning efter i huvudsak samma grunder som enligt de i 1943 års proposition omnämnda avtalen, dock att, bland annat, krigsriskersättningen för svensk kustfart i Östersjön söder om 59° nordlig bredd höjts från 40 till 115 procent av månadshyran.

I detta sammanhang må erinras om att genom lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsriskersättning till sjömän vissa inskränkningar meddelats i fråga om rätten att förfoga över intjänad krigsriskersättning. Denna lag, som ursprungligen gällde krigsriskersättning belöpande å tiden till och med den 31 mars 1941, har sedermera successivt erhållit fortsatt tillämpning, senast genom lagen den 24 mars 1944 (nr 113), vilken av-

ser krigsrisk ersättning för tiden till och med den 30 juni 1945. I propositionen nr 92 till innevarande års riksdag har på hemställan av chefen för justitiedepartementet framlagts förslag om utsträckning av 1939 års lag till att avse krigsrisk ersättning, som belöper å tiden till och med den 30 juni 1946.

Jag torde här vidare få nämna, att jag i anledning av en vid årets riksdag i andra kammaren framställd interpellation rörande tillämpningen av, bland annat, ifrågavarande förordning med avseende å delägare i fraktskutor — vilken interpellation av mig besvarades den 21 sistlidne februari — inhämtat yttrande i ämnet från *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*. Länsstyrelsen yttrade därvid följande:

Förordningen om viss skattefrihet för krigsrisk ersättning till sjömän avser endast tillägg å *hyra* på grund av krigsrisk. I tillämpningen vid 1944 års taxering uppkom på grund härav tvekan om förordningen i vissa fall kunde anses tillämplig även på den intäkt, vilken delägare i rederi uppbär som avlöning och som enligt anvisningar till 32 § 9 st. i kommunalskattelagen skall hänföras till inkomstkällan rörelse. Detta var en fråga, som gällde icke endast skeppare och besättning ombord på fraktfartyg, vilka de ägde eller vari de ägde del, utan den berörde även deltagare i fiskelag, som dela inkomsten i lotter. Frågan var sålunda av större principiell räckvidd än som framgår av interpellationen. Den kunde icke för fraktfararnas del bedömas isolerad utan måste ses även i sammanhang med förhållandena inom fisket. I båda fallen är fråga om inkomst av rörelse, och krigsrisken torde för den senare kategorien i varje fall icke vara mindre än för den förra.

Att förordningen icke kunde anses tillämplig på fiskare syntes klart och detta ej heller i fråga om sådana fiskare, som icke äga del i båten utan endast deltaga i fiske med s. k. manslott; till dem utgår icke avlöning med någon vanlig hyra utan de få ersättning för sitt arbete genom andel i vinsten, sålunda rörelseinkomst.

För folket ombord på fraktfartygen kunde förhållandena möjligen te sig annorlunda, särskilt om en besättningsman endast ägde en ringa del i fartyget. Han uppbär då kanske hyra liksom annan besättningsman enligt gällande avtal men därutöver del i vinsten för sin andel med förhållandevis lägre belopp. Att uppdraga någon gräns mellan fall, där vinsten var större eller mindre i förhållande till hyran, kunde icke gärna ske, enär i varje fall intäkten i sin helhet måste skattetekniskt behandlas som rörelseinkomst.

Prövningsnämndens beslut i dessa ärenden, som fattades med tre röster mot två, innebar att vad sålunda taxerades som inkomst av ifrågavarande rörelse icke ansågs falla under den nämnda förordningens bestämmelser. — — —

Huruvida frågan lämpar sig att i lagstiftningsväg lägga till rätta för innevarande års taxering kan givetvis vara förtjänt att överväga. Det må emellertid upplysas om att förordningen även i andra avseenden vållat tvekan i tillämpningen vid 1944 års taxering. Sålunda har beträffande befälhavare å trålfartyg, som icke äger del i fartyget men vars inkomst är bestämd såsom provision i förhållande till fiskets resultat, uppkommit tvekan, huruvida någon del av inkomsten bör anses hänförlig till krigsrisk ersättning och falla under förordningens bestämmelser. Även för besättningen ombord på sådant trålfartyg har frågan om krigsrisk ersättningens beräkning varit tvistig. Frågan gällde där, huruvida ett mellan Sveriges ångrälareförening och svenska sjöfolksförbundet den 31 januari 1944 träffat avtal skulle, i

enlighet med vad som påstods, äga retroaktiv giltighet för år 1943. Avtalet uppgavs ha träffats i direkt anslutning till ifrågavarande förordning om viss skattefrihet och det innebar, att av den sammanlagda inkomst, som besättningsman för ett kalenderår uppburit, ett belopp av 4 000 kronor skulle utgöra lön och återstoden krigsriskersättning. Tidigare avtal innehöll föreskrift om vissa fasta lönebelopp jämte provision och att av den senare 7 kronor 50 öre per man och sjötjänst dag skulle betraktas som garanterad provision och utgöra krigsriskersättning. Förhållandet omnämnes här för att visa, huru förordningen kan giva möjlighet till att avtalsmässigt reglera skattefrihetens storlek, ett förhållande, som icke torde böra förbises i samfund med frågan om en eventuell omarbetning av författningen.

Slutligen torde jag i detta sammanhang få anmäla en från *Sveriges fartygsbefälsförening* inkommen, den 3 oktober 1944 dagtecknad skrift, däri föreningen — som numera representerar även den civila flygpersonalen — hemställt att frågan om skattelindring för civil flygpersonals krigsriskersättning, vilken fråga berördes i propositionen nr 309 till 1943 års riksdag, måtte ånyo upptagas till prövning. Till stöd för sin hemställan har föreningen anfört, att de skäl som ansetts tala för skattelindring för sjöfolk finge — särskilt i fråga om riskerna till liv och lem i utövandet av tjänst i trafik på krigsförande länder — fullt ut anses gälla även för den civila flygpersonalen. De vid flygtrafik på krigsförande länder förefintliga riskerna för personalen vore av den karaktär, att de rättvisligen borde berättiga denna personal till samma välvilliga behandling från statsmakternas sida beträffande lindring av beskattningen av krigsriskersättningen, som redan tillkomme sjöfolket.

De billighetsskäl, som föranledde lagstiftningen om viss skattefrihet för sjö- *Departements-*
chefen. män med avseende å krigsriskersättning för åren 1943 och 1944, torde med samma styrka tala för att motsvarande förmån beredes dem för innevarande år. I enlighet härmed förordar jag, att ifrågavarande lagstiftning göres tillämplig även beträffande sådan krigsriskersättning till sjömän, som utgått eller kan komma att utgå för år 1945.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har vid tillämpningen av 1943 års förordning fråga uppkommit, huruvida befälhavare eller besättningsman å fraktfartyg, som tillika är delägare i fartyget, må komma i åtnjutande av lindring i beskattningen av krigsriskersättning. Prövningsnämnden i Göteborgs och Bohus län har för sin del beslutat att, då inkomsten i dylikt fall i skattetekniskt hänseende skall behandlas såsom intäkt av rörelse, icke medgiva skattefrihet för denna kategori av sjömän.

Med hänsyn till grunderna för den åt sjömännen medgivna skattefriheten — främst krigsriskersättningens karaktär av premie för de risker till liv och lem, för vilka sjömännen utsätta sig i och för sitt arbete — böra enligt min mening bestämmelserna om skattefrihet gälla även i det fall att sjömännen är delägare i vederbörande handelsbolag, enkla bolag eller rederi. Avfattningen av 1943 års förordning torde icke heller utesluta en sådan tolkning. Då erfarenheten emellertid visat, att avfattningen av nämnda förordning föranlett tvekan om rätta innebörden av bestämmelserna i denna del, torde i

den nya författningen i ämnet böra uttryckligen stadgas, att skattefrihet skall äga rum även i de fall, där krigsriskersättningen jämlikt punkt 9 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen icke är att hänföra till intäkt av tjänst.

I anledning av vad länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län vidare anfört vill jag framhålla, att en förutsättning för tillgodonjutande av skattefriheten bör vara att vederbörande faktiskt uppburit hyra och krigsriskersättning. Det bör sålunda icke ifrågakomma att för besättningsman å fartyg, som erhållit ersättning för sitt arbete endast genom andel i vinsten, fingera att viss del av denna rörelseinkomst utgjort tillägg å hyra på grund av krigsrisk. Å andra sidan torde taxeringsmyndigheterna vara oförhindrade att, därest omständigheterna i något fall skulle ådagalägga att större del av sjömannens ersättning av skatteskäl rubricerats som krigsriskersättning än som med hänsyn till de å honom förut tillämpade lönebestämmelserna och eljest gällande kollektivavtal är att anse såsom sådan ersättning, vägra avdrag beträffande den överskjutande delen.

Vad härefter angår fartygsbefälsföreningens hemställan att även civil flygpersonal måtte komma i åtnjutande av skattefrihet från krigsriskersättning, torde jag få erinra om mina uttalanden i denna fråga i den förut omnämnda propositionen nr 309 till 1943 års riksdag. Jag uttalade därvid, att en skattelindring för sjömännen vore motiverad med hänsyn till de speciella förhållanden, som förelåge i fråga om denna yrkesgrupp, men att någon motsvarande skattelindring för andra yrkesgrupper icke syntes böra komma ifråga. Någon sådan förändring av läget, som nu skulle kunna motivera ett annat ståndpunktstagande till frågan om beskattningen av civilflygarnas krigsriskersättning, torde icke ha inträtt. Jag anser mig därför ej heller nu böra tillstyrka, att lindringen i beskattningen av krigsriskersättning utsträcker att gälla den civila flygpersonalen.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att ett i enlighet med det nu anförda upprättat förslag till *förordning om viss skattefrihet för av sjömän uppbyren krigsriskersättning för år 1945* måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Åmark.